

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มหาดไทยกับการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขจัดความยากจน

กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

<http://www.ryt9.com/s/cabt/58728/> ดังนี้

การดำเนินการ

1. กระทรวงมหาดไทยได้จัดงาน “มหาดไทย...เพื่อคนไทยเข้มแข็ง” ระหว่างวันที่ 12 — 14 พฤษภาคม 2549 ณ สนามกีฬาราชมิ่งเกล้ากีฬาสถาน หัวหมาก เพื่อขยายผลการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชนให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งกิจกรรมในงานประกอบด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างงาน สร้างอาชีพในแขนงต่าง ๆ การแนะนำส่งเสริมเส้นทางสู่อาชีพ และธุรกิจจากภาคเอกชน การสาธิต/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มอาชีพ การให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ การจัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น รวมทั้งประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้นได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก

2. กระทรวงมหาดไทย ขอให้ทุกจังหวัดดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยเบื้องต้นให้คัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่างจังหวัดละ 1 หมู่บ้าน ตามแนวทางที่กำหนด 3 ประการ ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันภายใต้ 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม และตามลักษณะกิจกรรมความพอเพียง 6 ด้าน ได้แก่ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การขอม การดำรงชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเอื้ออาทร ซึ่งจังหวัดได้คัดเลือกหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง รวม 75 หมู่บ้าน และได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2549 ให้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง ทั้ง 75 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านต้นแบบตัวอย่าง เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จากสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และได้มอบหมายให้ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตทั้ง 12 เขต ออกตรวจสอบข้อมูลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่างตามข้อ 2. ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เป็นไปตามแนวทาง/เงื่อนไขที่กำหนด และพิจารณาคัดเลือกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นที่สุด 12 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ สำหรับการขยายผลเป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับภาคต่อไป

การขยายผล

1. กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งแนวทางการคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายของจังหวัด เพื่อขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ในปี 2549 ดังนี้

<http://www.ryt9.com/s/cabt/58728/>

1) พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 75 หมู่บ้าน 75 จังหวัด ให้เป็น “หมู่บ้าน/ชุมชนต้นแบบตัวอย่างเศรษฐกิจพอเพียง (Prototype village) “ ซึ่งสามารถเป็นศูนย์รวมของการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการศึกษาดูงานแก่หมู่บ้านอื่น ๆ ได้อย่างครบวงจร

2) ขยายผลโดยใช้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มาปรับใช้ให้เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคม ชุมชน และพื้นที่ โดยมีแนวทางการดำเนินการ 2 แนวทาง คือ

(1) แนวทางที่ 1 ให้จังหวัดคัดเลือกตำบลจากทุกอำเภอ ๆ ละ 1 ตำบล โดยเป็นตำบลที่มีไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน ต้องมีลักษณะเบื้องต้นคือ มีกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นบ้างแล้วเป็นพื้นฐานทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน (หมู่บ้าน) และมีโอกาสที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในระดับครัวเรือนและชุมชน (หมู่บ้าน)

(2) หรือแนวทางที่ 2 ให้จังหวัดคัดเลือกตำบลจากทุกอำเภอ ๆ ละมากกว่า 1 ตำบล แต่รวมกันไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน และทุกหมู่บ้านเป้าหมายที่คัดเลือก ต้องมีลักษณะเบื้องต้นเช่นเดียวกับแนวทางที่ 1

3) กำหนดให้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด และขอความร่วมมือองค์กรปกครองท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ

4) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัด ให้ประชาชน สื่อมวลชนทุกแขนงได้รับทราบ เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการบูรณาการการทำงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่

2. เพื่อให้การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด กระทรวงมหาดไทยได้ประชุมคณะกรรมการอำนวยการเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นเลขานุการ ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Video conference) เพื่อชี้แจงแนวทางการคัดเลือก แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ผู้นำกลุ่มอาชีพ รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ

3. เพื่อให้ผู้นำชุมชนได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง และขยายผลให้เป็นรูปธรรม กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 4 ภาค ช่วงระหว่างปลายเดือนสิงหาคม — กันยายน 2549 ภาคละ 1 วัน กลุ่มเป้าหมายภาคละ 500 — 600 คน

4. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ และกระทรวง ทบวง กรม ได้น้อมนำมาเป็นแนวทางการดำเนินงาน ดังนั้น กระทรวงมหาดไทย จึงมอบหมายให้จังหวัดพิจารณาจัดมหกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเผยแพร่บูรณาการการทำงาน และแสดงผลการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ตามความเหมาะสมในแต่ละจังหวัด

5. กระทรวงมหาดไทย ได้มอบหมายให้ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต เป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการด้านการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ -- ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ชุดพ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) (รักษาการนายกรัฐมนตรี) วันที่ 25 กรกฎาคม 2549--จบ--

ตัวอย่างหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบจังหวัดสุรินทร์ ปี 2550

http://news.sanook.com/scoop/scoop_205455.php

โดย กรมประชาสัมพันธ์ วัน พุธ ที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2550 17:06 น.

บ้านพลวง หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของจังหวัดสุรินทร์ ปี 2550

บ้านพลวง หมู่ 1 ต.บ้านพลวง อ.ปราสาท ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสุรินทร์ ตามเส้นทางถนน
สุรินทร์-กาบเชิง หมายเลข 214 ประมาณ 34 กิโลเมตร หมู่บ้านนี้มีจำนวนครัวเรือน 167 ครัวเรือน
และมีประชากร จำนวน 645 คน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ทำนา อาชีพรองปลูกพืชผักสวน
ครัวและเลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ยของประชาชน 43,260 บาท/คน/ปี (จากข้อมูล จปฐ.ปี 2550)

จสอ.ไมตรี จันทรเจริญ ผู้ใหญ่บ้านพลวง กล่าวถึงผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ประชาชนชาวบ้านพลวง โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า ปัจจุบันในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มและมี
กิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ดังนี้ กลุ่มผู้ใช้น้ำ ,กลุ่มปลูกผัก ,กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศูนย์สาธิต
การตลาด และธนาคารข้าว,กองทุนหมู่บ้าน,กลุ่มสตรี ,กลุ่มเยาวชน ,กลุ่มทอผ้าไหมและตัดเย็บ
เสื้อผ้า และกลุ่มอาสาสมัคร ต่างๆ เช่น อปพร./อสม/อาสาสมัครแจ้งข่าวยาเสพติด/อาสาสมัคร
ประชาธิปไตย ในการบริหารจัดการชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนชาวบ้านพลวง ได้
ดำเนินการ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้ทางสายกลาง ที่มีความพอประมาณ
มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน ดำเนินการด้วยความรอบคอบและมีคุณธรรม มีการค้นหาแกนนำในการ
ขับเคลื่อนไปสู่การเป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงใน 6 ด้าน คือ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่ม
รายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์และด้านการเอื้ออารีต่อกัน การสร้าง
กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนในการค้นหาตนเอง เพื่อรู้ปัญหาของตนเองและของ
ชุมชน และนำมาสร้างเป็นแผนชุมชนพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันได้ประสานขอ
ความร่วมมือส่วนราชการในอำเภอมาเป็นพี่เลี้ยงในการเป็นผู้เชื่อมประสานการเรียนรู้และการฝึก
กำลังในการสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านในส่วนที่เป็นความรู้ทางวิชาการ

สำหรับผลการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านตามแผนชุมชนพึ่งตนเอง ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการลด
รายจ่าย ได้ดำเนินการแล้ว เช่น ปลูกผักสวนครัวทุกหลังคาเรือน การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำหมัก
ชีวภาพ เป็นต้น ด้านการเพิ่มรายได้ ถือเป็นจุดเด่นของชุมชน ที่ชุมชนมีหนองน้ำ ที่เรียกว่าหนองละ
เบิกสามารถเพาะปลูกผักสวนครัวได้ตลอดปี ทำให้หลายครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านการ
ประหยัด ได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไว้ออมเงินของประชาชนในหมู่บ้านมีศูนย์
สาธิตการตลาด และการทำบัญชีครัวเรือน ด้านการเรียนรู้ มีการเรียนรู้จากการทำแผนชุมชน
พึ่งตนเอง การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การรำตาว การเรียนรู้ในการดำรงชีวิตตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน มี
การปลูกป่าไผ่ไว้กินหน่อไม้และใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าชุมชนในอนาคต มีการไกล่เกลี่ยข้อ
ขัดแย้ง การทำนาอินทรีย์ เป็นต้น และด้านการเอื้ออารีต่อกัน ได้มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ คน
พิการ เยาวชน โดยใช้ทุนจากกองทุนหมู่บ้านและการสนับสนุนของ อบต.

ผลจากการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนดีขึ้น โดยพ่อบ้านและแม่บ้านมีงานทำตลอดวัน เยาวชนห่างไกลยาเสพติด มีเงินเหลือเก็บไว้ใช้ยามเจ็บป่วย ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนได้รับการสืบทอด สิ่งแวดล้อมถูกทำลายน้อยลง ส่งผลเป็นสังคมอยู่ดีมีสุข และในปี 2550 นี้ บ้านพลวง หมู่ 1 ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งคัดเลือกโดยกรมการพัฒนาชุมชนโดยได้เข้ารับรางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ไปแล้ว เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2550 นอกจากนี้ยังได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านเขียวจีดีเด่นจังหวัดสุรินทร์ ประจำปี 2550 จากมูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์ อีกด้วย